

Як показують результати формуючого експерименту, використання алгоритмічних приписів у навчанні учнів розв'язувати розрахункові задачі з хімії формують в них уміння і навички до зазначеного виду діяльності, за рахунок наведених у алгоритмі послідовності виконання дій та допомоги вчителя, створюється ситуація успіху та з'являється упевненість і бажання вчитися працювати.

Список використаної літератури:

1. Пак М. Алгоритмы в обучении химии: Кн. для учителя. – М.: Просвещение, 1993. – 64 с.
2. Талызина Н.Ф. Теоретические проблемы программированного обучения. – М.: Изд-во Мос. ун-та, 1969. – 133 с.
3. Щербань Ю.Ю. Обучение как управление познавательной деятельности учащихся. – М., 1973. – 143 с.

Блажко А В.

асистент кафедри хімії та методики навчання хімії
Вінницький державний педагогічний університет імені М.Коцюбинського

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ ЗАГАЛЬНОЮ І ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЮ ОСВІТОЮ ПРИ НАВЧАННІ ХІМІЇ ЯК ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО ПРЕДМЕТУ УЧНІВ ПТНЗ

В статье рассматриваются теоретические основы реализации взаимосвязи общего и профессионального образования при обучении химии как общеобразовательной дисциплины в профессионально-технических учреждениях.

The article discusses the theoretical basis for the realization of the relationship of general and professional education in the teaching of chemistry as general subjects in vocational school.

Модернізаційні процеси на всіх рівнях освіти України зумовили посилення уваги до якості хімічної компоненти загальноосвітньої підготовки учнів професійно-технічних навчальних закладів, яка здійснюється відповідно до Державного стандарту базової та повної середньої освіти та впливає на формування особистості учня, розвиток його задатків й обдарувань, наукового світогляду, готує його до подальшої трудової діяльності.

У Концепції розвитку професійно-технічної освіти в Україні зазначено, що професійно-технічні навчальні заклади (ПТНЗ) повинні забезпечувати єдність та взаємозв'язок загальноосвітньої та професійної підготовки учнів, оскільки для формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників поряд з предметами професійного циклу не менш важливими є і загальноосвітні, частка яких становить близько половини загального навчального навантаження.

Загальнометодологічні підходи до вирішення питання взаємозв'язку

загальної і професійно-технічної освіти представлені в працях С.Я. Батишева, В.С. Безрукової, А.П. Беляєвої, М.М.Берулави, С.У. Гончаренка, Т.Б. Гребенюк, Г.С. Гутурова, Р.С. Гуревича, Я.М. Кміта, І.М. Козловської, М.І. Махмутова, Ю.С. Тюнікова. Так, Тюнніков Ю.С. зазначає: «Взаємозв'язок загальної та професійної освіти – один з аспектів сукупності дидактичних зв'язків – визначає цілісність, системність професійно-технічної освіти» [4, с. 33].

Взаємозв'язок як педагогічна закономірність професійно-технічної освіти передбачає, що вивчення навчальних дисциплін двох видів освіти повинно здійснюватися в єдності – взаємоспрямовано і у взаємодії. Під впливом цієї закономірності якісно змінюються майже всі компоненти як загальноосвітньої так і професійної підготовки учнів (наприклад, функції загальної освіти). Одночасно змінюються і їхні цілі, принципи, зміст, методи, форми, засоби навчання. Загальна середня освіта, зберігаючи свою самостійність, в той же час перетворюється на важливу умову професійного навчання, яка здатна своїм результатом визначати ефективність професійного становлення майбутніх робітників.

Об'єктивною передумовою реалізації взаємозв'язку предметів загальноосвітньої, професійно-теоретичної та професійно-практичної видів підготовки в професійно-технічних навчальних закладах є зміст і характер праці майбутнього кваліфікованого робітника. В основу такого взаємозв'язку покладені об'єктивні закономірності: взаємодія науки, техніки і виробництва в умовах НТП; інтеграція суспільних, природничих, технічних та технологічних наук; взаємодія людини й техніки в умовах комплексної механізації та автоматизації виробничих процесів; взаємозв'язок різних видів людської діяльності, взаємодія педагогічних та виробничих процесів у підготовці робітників.

М.І. Махмутов та А.З. Шикирзянов розглядають дві сторони взаємозв'язку двох видів освіти (загальноосвітньої та професійної): об'єктивну – в змісті навчання, суб'єктивну – в процесі навчання. Оскільки повного узгодження навчальних програм із предметів загальноосвітньої та професійно-теоретичної підготовки досягнути важко, слід прагнути до узгодження основного, принципово важливого навчального матеріалу. Наприклад, уявлення учнів про засоби праці передбачає взаємозв'язок знань курсів фізики, хімії, матеріалознавства, спеціальної технології. Важливими об'єктами взаємозв'язку загальноосвітньої та професійно-технічної освіти є технології конкретної галузі виробництва, оскільки саме в них втілюються природничо-наукові поняття про основи функціонування об'єкту й властивості матеріалів, необхідних для його створення [2].

На думку В.С. Безрукової, в навчальному процесі в ПТНЗ в якості компонентів, що відображають взаємозв'язок загальної та професійної освіти, виступають: навчальний матеріал різних дисциплін; методи, форми

і засоби теоретичного та виробничого навчання; основи наук і життєвий досвід учнів; форми навчальної діяльності тощо [1, с. 43].

Батишев С.Я. зазначає, що взаємозв'язок навчальних предметів можна здійснювати за такими напрямками:

1. Професійна спрямованість загальноосвітніх предметів і поглиблене вивчення такого предмету, який близький до певної групи професій.

2. Більш поглиблене вивчення професійно значущих теорій, законів і закономірностей, а також категорій, понять і залежностей в загальноосвітніх предметах. З усієї системи знань потрібно виділяти і інтенсивно формувати ті з них, які найбільш близькі до професійної підготовки.

3. Більш поглиблене вивчення профілюючих тем загальноосвітніх предметів.

4. Розробка системи лабораторних робіт, які дозволяють створити реальну виробничу діяльність и формувати не тільки загально трудових, але й професійних навичок і умінь.

5. Складання і розв'язування задач з виробничим змістом і викладання предметів природничо-математичного циклу як органічної частини загальної системи навчання.

6. Відбір вузлових (опорних) питань, характерних для даної групи професій, що дозволяють генералізувати основні ідеї і виділити знання близькі до певної професії.

7. Здійснення взаємозв'язку загальної і професійної освіти через розробку системи комплексних домашніх завдань.

8. Розробка комплексних міжпредметних завдань з виробничим змістом, що синтезують знання, навички і вміння з різних предметів [3].

Організація навчально-виховного процесу з хімії в ПТНЗ за умови врахування різних напрямів реалізації взаємозв'язку загальної і професійної освіти сприяє формуванню гармонійно розвинутої особистості робітників, їх професійно значимих якостей, цілісного світогляду, узагальнюючого типу мислення та загалом сприяє підготовці кваліфікованого та професійно мобільного робітника.

Список використаної літератури:

1. Безрукова В.С. Педагогика. Проективная педагогика: учеб. пособие [для инженерно-педагогических институтов и индустриально-педагогических техникумов] / В.С. Безрукова. – Екатеринбург: Издательство “Деловая книга”, 1996. – 344 с.

2. Махмутов М.И. Учебный процесс с использованием межпредметных связей в средних ПТУ / М.И. Махмутов, А.З. Шаркизянов. – М.: Высш. шк, 1985. – 207 с.

3. Профессиональная педагогика: Учебник для студентов, обучающихся по педагогическим специальностям и направлениям. Под ред. С.Я. Батышева, А.М. Новикова. Издание 3-е, переработанное. М.: Из-во ЭГВЕС, 2009. – 456с.

4. Тюнников Ю.С. О системном подходе к исследованию взаимосвязи общего и профессионального образования / Ю.С. Тюнников // Вопросы взаимосвязи общеобразовательной и профессионально-технической подготовки молодых рабочих: Сб. науч. тр. / Под ред. М.И. Махмутов. – М.: АПН СССР, 1982. – С. 31-47.